

DEN GRÆSKE UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITETENS OPSTÅEN

AF MALENE HÅKONSSON & KIRSTINE PEDERSEN

Indledning

Siden Phillip 2. af Makedonien har Grækenland været invaderet af flere forskellige nationer. Det var først efter uafhængighedskrigen i 1821-1830, at grækerne endelige var frie og herefter kunne forme deres egen nationalidentitet. De formede deres nationalidentitet ud fra deres antikke fortid, især det 5. århundrede f.v.t. Det havde konsekvenser for eftertiden, da grækerne ødelagde alt på Akropolis, som ikke var fra det 5. århundrede f.v.t. Dette har medført, at vi har mistet en hel del historisk og arkæologisk materiale fra disse perioder. Hvilken rolle spillede Europa i uafhængighedskrigen? Hvorfor gravede grækerne, som de gjorde på Akropolis? Og hvordan ser grækerne Akropolis i dag?

I denne artikel redegøres for hændelserne op til, under og efter uafhængighedskrigen. Vi vil se på, hvordan klassicismen og romantismen i Europa har påvirket krigen. Derefter vil vi analysere, hvorfor grækerne nedrev så mange bygninger på Akropolis, der var fra den tid, hvor de var undertrykte af et andet styre. Dernæst vil vi se på, hvilke påvirkninger udgravningerne og rekonstruktionsarbejdet af det 5. århundredes bygninger havde på skabelsen af den nye græske nationalidentitet og stat. Og så vil vi gennem kildekritik belyse og analysere, hvordan tilrejsende gennem tiden har set på Athens Akropolis, hvordan de nedskrevne guider og tegninger har bidraget til den almene befolknings opfattelse af Akropolis, og hvordan denne langsomt ændrede sig. Dernæst vil vi fortolke, hvilke konsekvenser grækernes nedrivnings projekt på Akropolis har fået senere hen set ud fra en arkæologisk og historisk synsvinkel. Ud fra en Coca-Cola reklame fra 1992 vil vi fortolke, hvordan både Grækenland, men også resten af verdenen i dag behandler den antikke kulturarv. Til sidst vil vi lave en perspektivering til delstat Hawaii. Befolkningen på Hawaii har ligesom Grækenland oplevet at skulle skabe deres egen nationalidentitet, dog på helt andre vilkår end grækerne.

Optakten til den græske borgerkrig

I ca. 146 e.v.t. invaderede romerne Grækenland. På daværende tidspunkt var Grækenland under makedonsk styre, som havde regeret over grækerne siden Phillip den 2.'s tid. Derfor mente romerne, at de havde befriet dem fra det Makedonske styre, og grækerne nu var frie. Det var dog ikke helt rigtigt, da grækerne nu bare var under et andet styre, nemlig Romerriget. Denne hændelse var begyndelsen på en omformning af den græske nationalidentitet. Senere hen da kristendommen var blevet mere udbredt især i vesten, kom den også til at spille en stor rolle i Grækenland, som også blev kristent. Under den kristne periode blev hellenerne i folkesagn til en befolkning, som blev straffet af Gud med udryddelse for at have været for arrogante. På dette tidspunkt fik den græske befolkning også kristne navne og gik dermed væk fra

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

de hellenske. At være græsk refererede til noget hedensk og ikke-kristent. Det græske territorium og befolkning fik derved et nyt term Romanoi, som betegnede det kristne middelhavsområde (Friedman 1994, 118-119).

I 1400 tallet invaderede osmannerne Grækenland og reagerede over landet de næste fire århundreder. På daværende tidspunkt var den græske antikke identitet forsvundet og blevet erstattet med en anden identitet, der var stærkt bundet til kristendommen. I den osmanniske periode blev Grækenland meget opdelt i den islamiske del og den kristne del (Friedman 1994, 119).

Under renæssancen i Europa opblomstrede der en interesse for den antikke verden, da der kom meget fokus på filosofi, videnskab, frihed og demokrati, som havde rødder i antikken. Disse blev det ideologiske fundament for dannelsen af de moderne europæiske samfund. På grund af dette anså Europa antikken for grundlaget til det moderne samfund i Europa. Den europæiske opfattelse af den antikke verden kom til at påvirke Grækenland i samme retning. Europæerne anså også grækerne som værende efterfølgerne af den antikke befolkning, men også at orienten havde ødelagt grækernes antikke fortid og identitet. Dette var starten af den neo-hellenistiske nationalisme, som også spredte sig til Grækenland via rejsende, studerende, handelsfolk, osv. Der blev skabt en bevægelse, som tog udgangspunkt i den neo-hellenistiske nationalisme, hvor der især blev lagt vægt på den græske historie, sprog og folkesagn i antikken. Græske navne som f.eks. Perikles, Xenophon, Themistokles osv. begyndte også at komme igen, hvor det tidligere havde været kristne navne, grækerne blev døbt med. I løbet af 1800 tallet blev det helt normalt, at et barn fik et græsk navn og ikke et bibelsk navn. Alt dette var starten til dannelsen af den græske nationalidentitet og opgøret mod tyrkerne, som stadig havde magten over Grækenland (Friedman 1994, 118-121).

Den græske borgerkrig

Grækerne begynder i sommeren 1820 at gøre oprør mod osmannerne. Det var på baggrund af disse oprør, at borgerkrigen i Grækenland begyndte, den krig som efter næsten et årtis kamp endelig gav Grækenland sin uafhængighed. Oprørerne i Morea startede på de rige og magtfulde øer, eks. Hydra og Spetses og steder i kontinental Grækenland, af en hemmelig revolutionær organisation, det såkaldte "society of friends". Denne bevægelse var i løbet af de tidligere 3-4 årtier blevet større og større, men i løbet af årene frem til 1820 steg dens medlemstal dramatisk. Samtidig støttede andre europæiske magtcentre også bevægelsen, Paris, Pisa, Trieste, Venedig, Wien, Budapest, Bukarest og Odessa. Disse byer gav deres støtte i form af uddannelse til de græske borgere. Der var nemlig en udbredt mening i Europa på dette tidspunkt, at osmannerne havde påduttet grækerne deres egne vaner og traditioner, samtidig med at grækerne var blevet vænnet til at blive tyranniseret af den osmanniske stat igennem alle disse år. Man måtte derfor

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

uddanne den græske befolkning til at befri sig selv for disse vaner og lære dem, hvordan man gør op med en tyranniserende stat. Det var også meget vigtigt for Europa på dette tidspunkt at lære grækerne om deres sande identitet, som jo ikke stammede fra osmannerne, men fra det klassicistiske Grækenland. Det var især den klassicistiske og romantiske bevægelse i Vest-europa, som favoriserede disse alment dannende uddannelseskrav, og gjorde næsten enerådigt kravet om et større kendskab til den klassiske kulturarv udbredt og accepteret både i resten af Europa, men også i Grækenland. Den græske befolkning fik udformet nogle klagepunkter til deres osmanniske tyranner: 1, Grækerne er en unik befolkningsgruppe, som adskiller sig fra osmannerne. 2, Grækerne er underkastet en herskende befolkningsgruppe, som undertvinger dem pligter og arbejdsopgaver. 3, Grækerne blev undertrykket af magt og havde aldrig underskrevet en traktat omkring osmannernes overherredømme over Grækenland. 4, Osmannerne var fremmede overfor de europæiske lande, de herskede over og burde dermed via magt retmæssigt forlade de europæiske lande. 5, Grækerne havde ret til at blive genforenet med den europæiske familie af nationer, som i øvrigt også skyldte Grækenland en masse i forhold til den klassicistiske kulturarv.

Der var dog også folk, der mente at det var for tidligt for Grækenland, hvis revolutionen kom på dette tidspunkt, især Ioannis Capodistria en meget anerkendt græker på dette tidspunkt. Han var konsekvent imod en revolution på dette tidspunkt. Han blev endda i 1818 tilbudt at være leder af "the society of friends" bevægelsen, men afslog. En anden stor græker Adamantios Korais var af samme mening, en revolution ville komme alt for tidligt på dette tidspunkt og ville derfor fejle.

Udover det var der også dele af den græske elite, som havde opnået så meget magt og indflydelse under det osmanniske rige, at det næsten kunne bruges som et argument for at det osmanniske rige, hvor tyrkere tyranniserede grækere, var ved at blive til et græsk/tyrkisk rige, hvor de kunne leve på lige fod med hinanden, denne udvikling ødelagde revolutionen også.

Men revolution det blev der. Revolutionen startede hos de impulsive kræfter i "the society of friends" bevægelsen, nærmere bestemt først af Alexander Ypsilantis, som var lederen af bevægelsen på dette tidspunkt og senere i Morea af andre af de lavere rangerende medlemmer af bevægelsen. Ypsilantis, som var ansat i den russiske hær, krydsede d. 24. februar fra Rusland og ind i Moldavien og udråbte den græske revolution.

Osmannerne, da de stod ansigt til ansigt med den græske revolution, valgte at konstruere deres egen virkelighed. De lod sig gennemsyre af deres enorme had og foragt overfor grækerne og lod dette influere deres fortolkning af begivenhederne. De så aldrig oprøret fra grækerne som andet end en flok banditter, som ikke opførte sig ordentligt. Selv i dag i den tyrkiske historie anses den græske revolution kun for "Morea oprøret". På baggrund af dette blev tyrkerne for evigt gjort til fjender af kristendommen og

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Europa. Det blev også umuligt for grækerne og tyrkerne nogensinde igen at kunne enes, da grækerne ikke følte, at de nogensinde ville kunne stole på tyrkerne igen.

Personligt ønskede grækerne mest deres frihed og uafhængighed, men også at blive optaget i den europæiske familie af nationer, fordi den vestlige civilisation havde sikret frihed, frugtbarhed og ære til deres folk, og dette ønskede Grækenland brændende at blive en del af. Men for at dette ville kunne gå i opfyldelse for grækerne, måtte de sørge for at blive anerkendt af Vesten, især af Storbritannien, og som soldater, ikke pirater. På dette tidspunkt var der nemlig mange piratangreb i det Joniske hav, hvor især Storbritannien sejlede med fragtskibe og derfor var meget plagede af de græske pirater. Især Lord Castlereagh var meget imod samarbejdet med disse barbariske pirater og dermed også revolutionen, men så døde han. Og hans efterfølger George Canning var meget mere samarbejdsvillig overfor grækerne, og for revolutionen, da han så det som en god mulighed for bedre handelsmuligheder for Storbritannien. Det følgende år, 1824, blev der nedsat en komité i London, hvor medlemmerne bestod af den højere gruppe af samfundet. Komitéen indsamlede et stort beløb penge til den græske revolutionære bevægelse, hvilket hjalp grækerne meget, og det gav også Europa mulighed for at projektere grækernes revolution som en frihedskamp.

Under krigen slog det osmanniske rige hårdt ned på græske oprører. Det førte til at i 1822 blev ca. 60.000 mennesker slået på øen Chios, det var næsten halvdelen af befolkningen, der døde. Dette førte igen til, at de klassicistiske og romantiske bevægelser i Europa skød det lidt ud af proportioner, og beskyldte det osmanniske rige for at forfølge den kristne befolkning. Hvilket medvirkede til at resten af Europa kom med i kampen. Europæerne blev opildnet til at gå imod det osmanniske rige. Det førte så til, at de græske helte i uafhængighedskrigen blev ligeså meget Europas helte. Europæerne mente, at grækerne skulle kæmpe for deres kulturarv, som europæerne selv følte de var en del af, og derved blev grækerne krigere for ikke kun deres frihed og uafhængighed, men også for Europa og den antikke fortid. Væk var grækernes stridige fortid med Vesten, alle de religiøse og politiske problemer, nu var der kun en ting: kampen for et Europa med vestlig filantropi, klassicisme og romantisme, og dette kunne ikke opnås uden Grækenland.

I 1825 blev Storbritannien og Rusland enige om at tilbyde hjælp til grækerne, for at afslutte krigen, da krigen havde negative følger for begge landes handelsforbindelser. I det følgende år valgte franskmændene også at gå med i krigen, da deres handel også blev negativt påvirket af stridighederne. Dette førte til en af de mest betydningsfulde begivenheder i den græske uafhængighedskrig, d. 27. oktober 1827 ved Navarino bugten var der et søslag mellem den tyrkisk/ægyptiske flåde og den forenede britisk/franske/russiske flåde. Den europæiske flåde tilintetgjorde den tyrkisk/ægyptiske flåde. Dette slag sikrede Grækenlands uafhængighed fra tyrkerne, men samtidig sikrede det også, at de europæiske stormagter stod bag den

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

græske nationalstat.

Grækerne begyndte nu og i årtierne fremefter, at forme deres egen nationalmyte, som efterkommere af det antikke folk. De udøvede deres ret til skabe en myte, men også til at skabe et kontinuerligt sprog samt kultur, selvom der i virkeligheden havde været masser af brud i form af de mange invasioner, der havde ændret på det græske samfunds kultur i løbet af århundrederne. Og det kan diskuteres, hvorvidt man kan tale om kontinuitet, men det var nu engang deres ret (Koliopoulos & Veremis 2010, 15-25).

Genopbygningen af den græske stat efter krigens afslutning

I 1827 blev grev Capodistria valgt til at tage til Grækenland og være deres midlertidige præsident og sørge for forberedelserne til, at den første europæiske monark ville komme. Da han ankom til Grækenland i 1828, var landet meget splittet, og der var interne stridigheder. Ægypten kontrollerede stadig det meste af Morea, albanske bander strejfede rundt og plyndrede kontinental Grækenland, dem der havde magten var korrupte kaptajner, som kun sørgede for deres egen interesser. En skibsejer fra øen Hydra havde lidt store tab under krigen og forlangte, at den nye regering skulle betale ham erstatning. Alt dette samt meget mere stod Capodistria overfor at skulle løse. En anden vigtig ting, han stod overfor var at forhandle Grækenlands nye territorium med Europa. Capodistria foreslog først, at grænserne skulle gå fra bjergkæden, der adskiller Thessalien og Makedonien og den større del af Epirus. Dette accepterede de europæiske magter ikke og gav ordre til, at grænsen skulle være en linje syd for Thessalien, som løber fra Volos golfen til Arta golfen. Tyrkerne der boede i disse områder forlod dem nu, så grækerne og tyrkerne blev mere adskilte. Disse grænser som de europæiske magter havde fastlagt, var ikke de grænser, som var i det antikke Grækenland, da hverken Epirus, de Joniske øer, Thessalien, Makedonien, Trake og Lilleasiens Vestkyst var inkluderet i det nye Grækenlands grænser. På grund af det var der ca. 2 millioner grækere, der boede uden for den nye græske stats grænser. Et af de mål de europæiske magter havde med den græske nationalstat var at oplyse og befri østen fra tyranniske magter. De ønskede også, at genskabe Hellas, som det var på dets højdepunkt i antikken. Capodistria havde derimod ingen visioner om at genskabe det antikke Grækenland eller at destruere tyrkernes magt. Han accepterede, hvad de europæiske magter kunne tilbyde Grækenland i form af land og finansiel hjælp og håbede på, at den europæiske monark, der ville komme til Grækenland, havde bedre mulighed for at forhandle med de europæiske magter. Capodistria havde større problemer at se til. Grækenlands økonomi var fuldstændig i ruiner. En af hans største prioriteter var at få Grækenlands indtægter til at stige og at oprette regulære statsindtægter. Det lykkedes ham at skabe det grundlæggende for en moderne stat, som han kendte den i de europæiske lande og holde sørøveri og bander nede. Selvom han havde udrettet alt dette, var der stadig splid i Grækenland. Han blev dræbt af

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Maniot klanen, da han var på vej til kirke en søndag i september 1831. Capodistria var en mand, som troede på, at Grækenland havde brug for et ærligt paternalistisk styre, hvilket sammen med uddannelse og distribuering af land ville befri folket fra lokale tyranner. Efter hans død var der intern strid om magt, inden en monark fra Europa kom til Grækenland. På en kongres i maj besluttede Storbritannien, Frankrig, Rusland og Bayern at sende en monark til Grækenland, dette var Otto af Bayern, som var af kongelig slægt. Da de sendte ham til Grækenland var det også med forsikring om hjælp fra de europæiske magter (Koliopoulos & Veremis 2010, 25-27).

I 1833 kom prins Otto af Bayern til Nauplion, som havde fungeret som den græske hovedstad under krigen. Her blev han mødt af en stor menneskemængde, som hyldede ham. Han var mindreårig, så indtil 1837 var der en 3 mænds regering, som styrede landet for ham, inden han blev myndig (Koliopoulos & Veremis 2010, 28). Det varede ikke længe inden kong Otto så det virkelige Grækenland, som var stærkt præget af 12 års krig, landet og dets økonomi lå i ruiner. Størstedelen af befolkningen boede i smadrede hjem, deres vingårde var brændt ned til grunden og landskabet var lige så slemt ødelagt. Afgrøder var blevet brændt af under krigen, det var skove også for at sikre, at fjenden ikke kunne gemme sig, og større og mindre byer var også meget ødelagte. En amerikaner Nathaniel P. Wells rejste til Grækenland og skrev om de ting, han oplevede på sin rejse. Han kom til Athen i 1832, hvor byen efter flere angreb både fra tyrkerne og grækerne var i ruiner, og dets gader var næsten ubefolket, ligesom det var tilfældet i mange andre byer. Wells skriver således om Athen:

"It is a large village, of originally mean houses, pulled down to the very cellars, and lying choked in its rubbish. A large square in ruins, after a fire in one of our cities, looks like it. It has been destroyed so often by Turks and Greeks alternately, that scarce one stone is left upon another. The inhabitants thatch over one corner of these wretched and dusty holes with maise-stocks and straw, and live there like beast" (McGrew 1985, 3 linje 34-39).

Dette citat giver et godt billede af, hvordan Athen så ud efter uafhængighedskrigen. Wells er ikke den eneste, der rejste til det krigs prægede Grækenland og skrev om stedernes tilstand. En anden rejsende var Rufus Anderson, som tog til Peloponnes i 1829 og også skrev om hans oplevelser. Ud fra alle disse rejsende er det tydeligt at se, at hele landet var hærget efter krigen. På grund af alt dette var det svært at skaffe føde og derved også skatter til at skabe en solid græsk stat (McGrew 1985, 1-3). Otto og hans rådgivere havde en enorm opgave foran sig med at etablere det første monarki i Grækenland og etablere en stærk stat. Alt manglede på dette tidspunkt især ordentlige boliger, mad, dyr og frø til at få kornbestanden

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET

AF HÅKONSSON & PEDERSEN

i gang igen. De havde også svært ved at optage lån, da renterne var for høje til, at de havde råd til det. De havde også problemer med handel, da de under tyrkisk regering ikke havde haft nogle egentlige veje, var det også efter krigen besværligt og dyrt at transportere ting i forhold til handel. Ved kysten var der også problemer med handel, da der var mange pirater og bander rundt omkring i Grækenland. Alt dette gjorde at en del andre landes befolkninger ikke ville risikere at blive overfaldet i Grækenland eller de omkostninger, der ville være i forbindelse med handel med grækerne, derved kunne de ikke rigtig tjene nogle penge via handel. Da byerne heller ikke handlede så meget med hinanden, var de selvforsynede, og det fik de heller ikke så meget ud af, da der var mangel på mad. Dette var endnu nogle problemer som Kong Otto og hans hjælpere stod overfor (McGrew 1985, 5-19). Da de Europæiske magter i 1832 havde valgt Otto til konge af Grækenland, valgte de samtidig også at sponsorere et lån til Grækenland, som Otto fik med sig til at genopbygge Grækenland. Dette lån var på ca. 60 millioner franc. Dette hjalp på situationen i Grækenland, men senere, i 1862, blev kong Otto dræbt ved et kup mod ham og hans regering (McGrew 1985, 96-97). Han blev efterfulgt af prins William Christian af Danmark, som senere hen blev kaldt for George den 1. Han blev ligesom Otto indsat i Grækenland af de europæiske magter (Koliopoulos & Veremis 2010, 45).

Genopbyggelsen af Athen og arkæologiens betydning for formningen af denne

Da uafhængighedskrigen var slut, blev Athen i 1833 udråbt, som den nye hovedstad for den nye græske stat. Det var arkitekterne Stamatios Kleanthes og Eduard Schaubert, som kom til Athen i 1830 og 1831, der først havde foreslået dette. Da byen på dette tidspunkt var temmelig ramponeret efter de mange års krig og angreb på byen, krævede det at den blev genopbygget. De to arkitekter besluttede derfor at op-tegne en ny byplan og topografi af byen, som skulle være grundlaget for den nye by. I denne grundplan tog de især hensyn til den antikke by og derved især også Akropolis. De vedhæftede også en skrivelse, hvor de frarådede al bebyggelse på nordsiden af byen for ikke at ødelægge de gamle bydele, og samtidig hvor de mente, at de bedste steder for udgravninger var. De skriver blandt andet således:

“Finally, an additional advantage of the shift of the city to the north is the fact that the ancient city of Theus and Hadrian will remain uninhabited, and thus it will be possible to excavate there. Even if the present condition of Greece does not permit such a thing, later generations would surely condemn us if we had not foreseen it. We would wish especially that the north slope of the Acropolis with its sanctuaries should be freed of the accumulated earth which piled up there during the past centuries” (Travlos 1981, 393 linje 18-23).

Dette citat viser især, hvor meget de gik op i at sikre, at den antikke bydel ikke blev ødelagt mere end den

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

allerede var og bevare det antikke område såvel også som at fjerne jord fra nordsiden, der havde samlet sig oven på de antikke helligdomme og derved bevare dette stykke bedst muligt. Resten af deres byggeplan viser også, hvor meget de gik op i, at der ikke måtte bygges noget oven på den antikke bydel. Denne holdning afspejler også nationalstemningen og æren over grækernes antikke storhedstid, som de gerne ville have gravet frem fra ruinerne og genskabe den periode i tiden, da de var frie, ligesom de var nu igen efter tyrkernes nederlag.

Stamatios Kleanthes' og Eduard Schauberts byplan blev senere hen udsat, da staten ikke havde råd til at finansiere det kæmpe projekt. Arkitekten Klenze tegnede en ny byplan, som blev godkendt i 1834 og sat i gang. Denne nye byplan havde en del ligheder med Stamatios Kleanthes' og Eduard Schauberts byplan, da denne også tog meget hensyn til den antikke bydel. Den blev ikke helt overholdt, da der kom folkevandring til Athen og en del af militæret også kom dertil, så der var mangel på huse og plads. Derfor byggede de på nordsiden, som arkitekterne ellers havde frarådet, da de mente, at der var nogle fundamenter fra antikken på disse steder. Senere hen river de også nogle af de huse ned på nord skåningen af Akropolis for at foretage udgravninger der i stedet (Travlos 1981, 393-395). Dette viser igen, hvor vigtigt det er for grækerne at foretage arkæologiske udgravninger, der kunne belyse og fremvise deres storslåede fortid.

I 1833 efter at de sidste tyrkere havde forladt Athen, startede grækerne et stort projekt, hvor de rev alle de tyrkiske huse ned især dem på Akropolis. De rev også de fleste huse fra middelalderen ned og alle andre huse, som skyggede for de antikke monumenter på Akropolis. Ud over det rev de også alle de fæstninger ned, som var blevet opsat enten i middelalderen eller under tyrkerne. Ud over alt dette ødelagde de også alle monumenter, som var blevet opført under den lange tids periode, hvor de havde været besat af forskellige andre stormagter. Disse monumenter indbefatter f.eks. det frankiske tårn fig.1 som er blevet

opkaldt efter den periode det blev bygget i, nemlig den frankiske florentinske periode ca. 1204-1450. Et andet eksempel på en bygning, som blev revet ned, var den

Fig.1 Det frankiske tårn

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

moské, som var blevet bygget inde i Parthenon, fig.2. Der var også mange andre ting, de rev ned i denne tid (Hurwit 1999, 291-298). Grundlaget for dette kan være flere forskellige ting, men især to af dem skiller sig ud. En grund var, at grækerne havde været besat lige siden romerne kom og indtil uafhængighedskri-

Fig.2 Moské i Parthenon

gen sluttede i ca. 1832. Derved ønskede grækerne formentlig at rive alt ned, der mindede dem om den lange periode, hvor de delvist var blevet undertrykte. En anden grund var også, at de på denne tid havde fået en anden nationalidentitet, som opstod tidligere og voksede sig større og større især med opbakning af klassicisme og romantisme, som opstod i Europa, og som var bygget på den antikke verden, hvilket især inkluderede Grækenland. Disse bevægelser opildnede grækerne til at lægge fokus på deres fortid især den klassiske periode, hvor de var i deres storhedstid. Det var til dels et forsøg på fra grækernes side, at glemme deres nutid, hvor landet lå i ruiner og se tilbage på en storhedstid i stedet. På baggrund af dette blev der fra statens side af også gjort en hel del for både at udgrave ting fra antikken og for at restaurere de antikke monumenter som f.eks. Parthenon, Erectheion og Propylæerne.

I de første 50 år af denne periode med nedrivninger, restaureringer og udgravninger var det udført meget usystematisk, og de blev også meget dårligt dokumenteret, hvis der overhovedet var nogen dokumentation. De fjernede også alle de modifikationer, som var blevet foretaget på f.eks. Parthenon, Erectheion og Propylæerne under besættelsen. I de senere år, 1850 – 1885, var der også stor aktivitet på Akropolis, hvor der var mange store udgravninger, men de var stadig usystematiske og dårlig dokumenteret. Det var først i perioden 1885 – 1890, at der var lidt mere systematiske udgravninger. Ved hjælp af de to tyske arkitekter W. Dörpfeld og G. Kawerau blev hele Akropolis systematisk undersøgt helt ned til dets fundamenter, men det var stadig dårligt dokumenteret. Under denne udgravning fandt de blandt andet en hel del korai fra tiden før 490 f.v.t. Efter hele dette projekt var overstået, var der intet andet tilbage på Akropolis end de monumenter fra klassisk tid, hvilket var Parthenon, Erectheion, Propylæerne og Nike templet. Nike temp-

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET

AF HÅKONSSON & PEDERSEN

let havde de fundet i 1835 inkorporeret i en tyrkisk våbenbase, og senere foretog de en meget dårlig og upræcis genopbygning af templet. Der blev især lagt vægt på disse monumenter i restaurationsarbejdet. En civilingeniør Nikolas Balanos stod for dette projekt. Han er mest kendt for at opsætte tusinder af jernklemmer og nåle, som skulle holde marmorblokkene på plads. Desværre har jernklemmerne fået blokkene, som de skulle holde på plads, til at sprække og gå i stykker i stedet. Restaurationsarbejdet har fortsat ned til i dag, da jordskælv og luftforureningen har ført til at flere arkæologiske genstande på Akropolis er blevet beskadiget. Dette er også en grund til, at alle skulpturerne den dag i dag er på museet og ikke på Akropolis (Hurwit 1999, 299-301).

Det Akropolis vi ser i dag, er ikke den samme, som var i antikken. Akropolis, som den ser ud i dag, er det 19. århundredes ide om, hvordan Akropolis var i antikken. Så det er det billede vi ser i dag. I det 19. århundrede ønskede de at genoprette den *"Classical purity"*. Dette var umuligt til at starte med, da lederne fra 19. århundrede havde en meget mere idyllisk opfattelse af det antikke Grækenland, der aldrig havde eksisteret. Så fra starten var det klart, at Akropolis ikke ville se ud som den antikke Akropolis (Hurwit 1999, 301-302). Denne idylliske opfattelse af det antikke Grækenland indikerer, hvor stolte de var af deres fortid, men også hvor meget klassicisme og romantisme havde påvirket deres tankegang i forhold til antikken. En anden ting er også, at de ved kun at bevare det klassiske, holdt de det helt stilrent, hvilket heller ikke var tilfældet i antikken. Den antikke Akropolis var fyldt med indskrifter, tavler, skulpturer, terrasser osv. mellem monumenter. Det er den ikke i dag, hvor der er meget bart på Akropolis i forhold til i antikken.

Denne nye Akropolis var ikke kun en tanke eller minde og fremvisning af Grækenlands storslåede fortid, men også et symbol på deres nyfundne græske frihed og derved også en del af deres politik på det tidspunkt (Hurwit 1999, 301-302).

Ud fra hele dette projekt ses det, hvor stor en indflydelse arkæologien havde for gendannelsen af det antikke Akropolis og delvist også den græske stat. Arkæologien hjalp til at finde genstande og monumenter, der beviser hvem grækerne havde været i antikken og hjælper dermed også til at skabe deres stolte nationalidentitet og nationalstat.

Opfattelsen af de tilrejsendes tegninger og værker

I det tidligere afsnit kigget på, hvordan man brugte arkæologien til at opbygge det klassiske Akropolis, som vi kender det i dag. Men det er også vigtigt at forstå, hvordan datidens omrejsende folk opfattede Akropolis, fordi det også er en væsentlig del af baggrunden for, hvorfor de senere opbyggede Akropolis, som de gjorde. De tidlige omrejsende er de eneste, der kan give os et indblik i disse meget forskellige opfattelser.

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Derfor vil vi nu kigge på flere af disse kilder, først Cyriacus af Ancona. Cyriacus var den første person siden antikken til at beskrive Akropolis. Han rejste rundt det meste af sit liv, og kom også til Athen i 1436 og igen i 1444. Det, der fangede hans opmærksomhed med det samme, var Parthenon, og han skriver i sine kommentarer en beskrivelse af Parthenon (McNeal 1991, 51):

"...& quod magis adnotari placuit, extat in summa Ciuitatis arce ingens, & mirabile Palladis Diuae mamorem Templum, Dium quippe opus Phidiae. LVIII. sublime columnis magnitudinis p. 7. diametrum habens, ornatissimum vndique, nobillissimis Imaginibus in vtrisque frontibus, atque parietibus insculptis, listis, & epistylis mira fabresculptoris arte conspicitur" (Bodnar 1960, 35, linje 23-28).

I dette citat beskriver Cyriacus hans oplevelse af Parthenon, han var meget bjergtaget af det store tempel. Han beskriver de store søjler, som han noterede der var 58 af, og som var af høj størrelsesorden ifølge ham. Han hylder også Phidias, Parthenons skaber, som den bedste. Han beskriver også hvordan templet er udsmykket med skulpturer. Men det er tydeligt for læseren af dette citat at Cyriacus er blind overfor de elementer på Akropolis, som var fra middelalderen. På det tidspunkt hvor Cyriacus var forbi Akropolis, var Parthenon blevet lavet om til en kristen kirke, men det nævner han ikke noget om. Mens Cyriacus er i Athen tegner han en tegning af Parthenon, fig.3. Visse ting ved denne tegning er korrekte såsom de doriske søjlers antal, men i entablaturet er det ikke muligt at se forskel på arkitraven, metoperne eller triglyfferne. Og især tegningen af skulpturen er meget underlig, pedimentet viser en kvindelig figur sammen med et par heste, mens alt resterende skulptur er blevet reduceret til små puttier (McNeal 1991, 52). Det er øjensynligt meget modstridende med hvad vi fra senere kilder af Parthenons vestpediment ved at det forestiller. Udeblivelsen af en beskrivelse af den kristne kirke er et tydeligt udtryk for det kraftige fokus, som var på det klassicistiske og romantiske i modsætning til det middelalderlige. Cyriacus er et godt eksempel på en kilde, som kun ønsker at se, det han selv ønsker og kun ønsker at viderefortælle det, han ønsker. Cyriacus er altså en dårlig kilde

Fig.3 Cyriacus' tegning af Parthenon

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET

AF HÅKONSSON & PEDERSEN

i den forstand, at han ikke lærer folk det rigtige, og at han ønsker at føre folk bag lyset ved kun at fortælle det han selv ønsker. Men han er en god kilde i den forstand, at han fortæller os noget om, hvordan mange tilrejsende ønskede at se Athens Akropolis, og endnu vigtigere at tekster og kommentarer såsom Cyriacus' blev læst af mennesker over hele Europa, som måske ikke selv havde mulighed for at tage til Athen, og vi kan bedre forstå, hvordan hele Europa kunne være blevet opslugt af en tanke om et høj klassisk Akropolis på denne måde.

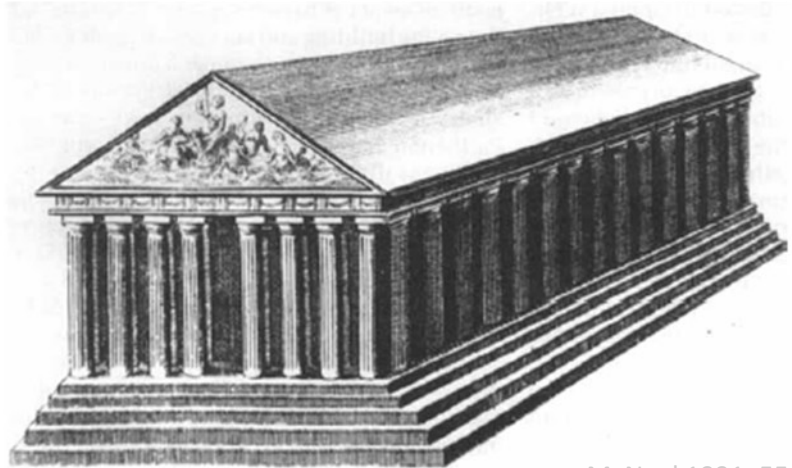
Nedenfor er der endnu citat fra Cyriacus' anden rejse til Athen. Det er et uddrag fra et brev og er en mere udførlig beskrivelse af Parthenon igen, hvor han går lidt mere i dybden med beskrivelsen af skulpturen på templet, han nævner blandt andet kentaurmakien. Men det er også interessant, at ligesom i det sidste citat gør han meget ud af at hylde de gamle grækere, selvfølgelig Phidias igen, men også Aristoteles, Alexander og Plinius, det vidner igen om et ønske om at se den storslåede fortid i ruinerne.

“Sed potissimum eadem ipsa in praeclara Arce iterum revisere, ac omni ex parte diligentius vestigare maueram nobilissimam illam divae Palladis Aedem, quam solido & expolito Marmore, Phidiae mirificum opus extitisse, Aristoteles ad Alexandrum Regem, Pliniusque noster, & alii plerique nobiles testantur Auctores. - Exstat vero nostram ad diem eximium illud, & mirabile Templum, Octo & L. sublime Columnis, XII. scilicet ab utroque fronte, VI. videlicet in medio duplici ordine, & extra parietes in lateribus, ab utraque parte XVII. numero, quaelibet magnitudine diametri p. V. & inter ipsas hinc inde pro lateribus Col[umnas] & praeclari parietes deambulatoria VIII. pedum amplitudine constant: habent & Columnae desuper Epistilia longitudine p. VIII. cum dimidio, altitudine vero IIII. in quis Thessalica Centaurorum et Laphitarum pugnae mirifice consculptae videntur, & in summis parietum listis duorum fere cubitum a Cacumine discretas, Athenarum Periclis tempore victorias Artifex ille peregre fabrefecerat, pene decennis Pueri staturae. In frontibus vero tota re velaminis demersione [sic] magnis colosseisve simulachris Hominum & Equorum tam ingentis Delubri ornamenta, atque decora alta videntur. Cuiusce magnificentissimi Operis figuram hisce nostris & hac tempestate per Graeciam Commentariis, quod licuit reponendam curavimus” (Bodnar 1960, 52 linje 17 - 53 linje 8)

Men Cyriacus er kun en ud af mange som kommer til Athen, til Akropolis, blot for at se bort fra de ikke klassicistiske elementer. Et eksempel på en lignende kilde er Jacob Spon, som rejste til Athen i 1676, han rejste sammen med sin ven Wheler. Han tegnede også en tegning af Parthenon fig.4. Hans Parthenon var måske nok bedre proportioneret end Cyriacus', men han havde det forkerte antal søjler med. Udover det kan man heller ikke vide, fra hvilken side han har tegnet Parthenon, fordi pedimentets motiv har intet som

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

helst med de rigtige pedimenter at gøre. Spons pediment viser søuhyrer, der bolttrer sig, så det er tydeligt, at han selv har fundet på (McNeal 1991, 55). Ligesom hos Cyriacus ser vi, at Spon forsøger at formidle til folk, hvad han selv ønsker at se, modsat hvordan tingene i virkeligheden har set ud. Han ønsker heller ikke at lade folk vide, at Parthenon er en ruin, det fremgår overhovedet ikke af hans tegning at der skulle være overgået templet noget som helst. Det er 100% intakt og det samme er skulpturprogrammet også. Det eneste sted, hvor disse to mænd adskiller sig lidt fra hinanden, er med hensyn til, hvad de hver ud af deres frie fantasi har valgt at placere i pedimentet. Cyriacus har som nævnt tidligere en kvindefigur sammen med et par heste og så puttier for resten, mens Spon har søuhyrer. Det viser en forskel i og med at Cyriacus' baggrund for ikke at vise Akropolis' virkelige stand måske lå i hans renæssance

McNeal 1991: 55

Fig.4 Spons tegning af Parthenon

opdragelse og hans loyalitet overfor denne, da hans pediment er meget inspireret af renæssancen. Hvor imod Spons pediment ca. 200 år efter er mere klassicistisk, godt nok er det monstre han har fyldt i, men i Antikken brugte man tit forskellige monstre eller væsner i pedimenterne. Måske er Jacob Spon mere inspireret af den voksende europæiske interesse i at se tilbage mod Antikken, hvordan kunne pedimentet rent faktisk have set ud dengang i det 5. århundrede f.v.t. Så det er umiddelbart kun deres perioder, der adskiller disse kilder, grundlæggende vil de det samme.

Til sidst vil vi kigge på en tredje kilde, som er endnu senere i tid end de to andre, og som også har valgt at gribe tingene lidt anderledes an. Stuart og Revett ankom til Athen i 1750-51. De foresatte i samme tradition, som de tidligere tilrejsende, og de fik senere også udgivet deres værker. Men deres metoder var lidt anderledes end de tidligere. På dette tidspunkt var der en gigantisk efterspørgsel på græsk arkitektur og relikvier fra det antikke Grækenland, et eks. på dette kunne være Lord Elgin, der næsten samtidig hentede skulpturer fra Parthenon hjem til England. Stuart og Revett ønskede at bidrage til denne efterspørgsel, dog ikke ved at tage ting fra Grækenland, men ved at dokumentere, og de var væsentlig mere nøjagtige end mange af de tidligere. De opmålte alting og tegnede det derefter, dermed blev deres værker til en korrektion af mange af de tidligere værker. En anden ting, der adskilte dem meget fra de tidligere, var at de tegnede tingenes virkelige stand. De lagde ikke skjul på at nogle af bygningerne var i dårlig stand. Deres

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

tegning af Parthenon, fig.5 viste også hvordan den tyrkiske moske lå inde i midten af templet, og rundt omkring på Akropolis var der boliger med små haver til tyrkerne, ikke et tomt Akropolis som det før var blevet gengivet (McNeal 1991, 57-58). Hvis man kigger på Stuart og Revett, som kilder er de væsentlig

Fig. 5 Stuart og Revetts tegning af Parthenon og Moské

bedre end Cyriacus og Spon, der er mere sandhed i deres materiale, og man bliver langt bedre oplyst af dem, end man gjorde af de to andre. Men vil denne kilde det samme, som de to andre så? Umiddelbart ville man nok sige nej, men igen skal man kigge på perioden. Vi nærmer os mere og mere tiden, hvor de begyndte at genopbygge Akropolis fra de ruiner, der var efterladt efter de kristne og tyrkerne. Så man skal måske også tænke på, at Stuart og Revett måske har ønsket, at de engang så storslåede bygninger på Akropolis, igen skulle være storslåede, og ved at vise europæerne deres nuværende stand, fik de oplyst folk, om hvad der måtte gøres, restauration. Så de to første kilder valgte at se et storslået Akropolis og fortalte dette videre til andre, mens den sidste kilde også ønskede at se et storslået Akropolis, men ikke kunne og valgte derfor at gøre noget ved det.

Konsekvenser af nedrivnings- og restaureringsprojektet på Akropolis for eftertiden

Da grækerne i 1833 påbegyndte deres nedrivnings og restaureringsprojekt på Akropolis, tænkte de formentlig ikke på, hvilke konsekvenser deres handlinger ville have for eftertiden. Grækerne ønskede at fjerne alt, der var fra efter den klassiske tid i antikken, og derved vise deres forfædres storhedstid. Dette har fået konsekvenser for arkæologien senere hen, ikke kun for den klassiske arkæologi, men især også for middelalder og renæssance arkæologien. Grækernes optagelse af den klassiske tid er gået ud over andre historiske perioder på Athens Akropolis.

Allerede under de tidlige nedrivninger var der protester både fra indbyggerne i Grækenland og i andre lande. Disse protester voksede desto flere ting der blev ødelagt på Akropolis. Protesterne blev især

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

højlydte, da grækerne i 1875 rev det frankiske tårn ned. Det frankiske tårn var blevet opsat mellem 1204-1450 e.v. t. og var blevet en velkendt landmarkør og derfor rystede det mange i Europa, at det blev revet ned. En engelsk historiker E. A. Freeman var en af dem, som protesterede højlydt og skrev en artikel om det til *Saturday Review* den 21. juli 1877 (Beard 2004, 108-109). Han skrev således:

"It is but a narrow view of the Akropolis of Athens to look on it simply as the place where the great works of the age of Perikles may be seen as models in a museum Only yesterday the tower of the Dukes of Athens was standing But the tower was late; it was barbarous We can conceive nothing more paltry, nothing more narrow, nothing more opposed to the true spirit of scholarship, than these attempts to wipe out the history of any age At all events, let not men calling themselves scholars lend themselves to such deeds of wanton destruction." (Beard 2004, 109 linje 10-20)

Dette citat viser tydeligt hans utilfredshed med hændelserne i Athen især nedrivningen af det frankiske tårn. Han skriver blandt andet også, at han synes, at grækerne og deres arkæologer er snæversynede, da de kun ønsker, at genstande fra den klassiske tid i antikken skulle være synlige på Athens Akropolis.

Freeman var ikke den eneste, der protesterede over grækernes projekt, men det stoppede ikke grækerne, de fortsatte med nedrivningerne. Grækerne, der støttede fortsættelser af nedrivningerne, forsvarede det med, at de ville fjerne alt fra den mørke tid, hvor barbarerne havde magten over dem. Disse barbarer var især tyrkerne. Andre græske arkæologer forsvarede nedrivningen af frankiske tårn med, at de mente, der ville være skulptur fra det 5. århundrede f.v.t., der var blevet genanvendt som bygge materiale til tårnet og andre bygninger. Der blev dog ikke fundet noget som helst fra det 5. århundrede f.v.t., som var blevet genanvendt, ikke engang sten med indskrifter. Dette mildnede ikke ligefrem protesterne, men de græske arkæologer og politikere ændrede ikke på deres plan om at rense Athens Akropolis for alt, hvad barbarerne havde efterladt sig. Dette indbefattede også, at de fjernede meget fra den romerske og byzantinske periode. Dette har senere hen fået konsekvenser for klassisk arkæologi. I 1890 annoncerede den daværende direktør for udgravningerne på Akropolis at (Beard 2004,102-109) *"Greece had delivered the Acropolis back to the civilised world, cleansed of all barbaric additions, a noble monument to the Greek genius."* (Beard 2004, 102 linje 12-14)

Dette citat viser, hvor stolte de var af deres projekt, og hvad de havde opnået. Grækerne mente, at de havde slettet alle spor fra barbarerne og tænkte ikke på konsekvenserne af deres arbejde. Deres ønske om at fjerne alt fra den tid, hvor de var underkastet et andet styre, gav dem på sin vis skyklapper på i forhold til at indse, at de havde ødelagt arkæologien og historien. Senere hen har flere arkæologer og historikere

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

vist deres utilfredshed over alle disse ødelæggelser, da flere perioder i den græske historie er forsvundet. En Bysantinsk historiker har for nylig skrevet *"a visit to the Acropolis today is rather like being taken on a tour around Westminster Abbey, blindfold to everything but the work of Edward the Confessor."* (Beard 2004, 109 linje 28-31) Dette citat viser utilfredsheden med, at den græske stat har fjernet alt, hvad der var efter det 5. århundrede, men også at man har brug for alle perioderne for at skabe den græske historie. Man kan ikke bare tage en periode, og så glemme og gemme alt det andet væk, da det hele har været med til at skabe den græske nationalstat. Ved fjernelsen af alle de byzantinske, middelalderlige og renæssancebygninger mistede grækerne en del af deres egen historie, samt forskningen indenfor disse felter er næsten umulig på Akropolis, da næsten alt er væk. Det eneste forskerne har tilbage fra disse perioder er få tegninger, som de tilrejsende tegnede, når de besøgte Akropolis i især renæssancen.

Det er ikke kun nedrivningerne, der har ødelagt en hel del arkæologisk og historisk materiale. Grækerne igangsatte også flere store restaurerings projekter af de antikke bygninger som især indbefattede Parthenon, Erectheion og Propylærene. Men disse projekter har vist sig at ødelægge mere end de gavtede. F.eks. de rekonstruktioner grækerne udførte på f.eks. Parthenon var ikke særligt præcise.

I 1920 styrede civil ingeniøren Nikalaos Balanos rekonstruktionsarbejdet på Akropolis. Det 10 årige projekt indbefattede mange forskellige restaureringer, men en af de vigtigste var Parthenon. Balanos var desværre ikke den dygtigste til arbejdet, da han genopsatte det meste af en søjlerække på Parthenon, ud fra de blokke der lige så ud til at passe og var til rådighed. Han gik ikke så meget op i, om en blok var på sin retsmæssige plads. På grund af dette kom der en hel del fejl, så Parthenon endte med at se anderledes ud end det havde i antikken. Ud over det indsatte han, som nævnt tidligere, også jernnåle, som fik marmoren til at sprække. Dette samt mange andre fejl har medvirket til, at en del blev ødelagt i stedet for at blive repareret. På grund af dette blev der i 1975 etableret en ny komite, som skulle reparere og genopsætte monumenterne, specielt Parthenon. Dette arbejde går meget langsomt, da konservatorerne er så forsigtige som muligt og den græske stat også har spurgt mange eksperter i verden til råds om genopsættelsen af Parthenon. Og for første gang i Akropolis' historie tager konservatorerne, arkæologerne og politikerne hensyn til templets historie både som kristen kirke, moske, ruin altså hele vejen op til i dag. Der er ikke særlig meget som kan reddes, men det der kan, som f.eks. mærker fra venetianske kanonkugler og graffiti fra middelalderen får lige så meget opmærksomhed, som ting fra det 5. århundrede f.v.t (Beard 2004, 111-114). Grunden til dette kan muligvis være, at den græske stat har lært af deres fejl og har taget den kritik til sig som mange arkæologer, historiker osv. har kommet med lige siden de startede projektet i 1833. Der har været meget utilfredshed med den græske stats nedrivninger, da der samtidig forsvandt meget arkæologisk og historisk materiale. Indenfor den klassiske arkæologi er gået en del kontekst tabt, da der var meget dårlig

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

dokumentation under de tidlige udgravninger. Der er også gået en masse tabt fra tiden efter det 5. århundrede f.v.t. og især fra tiden under romerne. Middelalder og renæssancen arkæologien og historien fra disse perioder er formentlig det, der har lidt mest skade, da næsten det hele fra disse perioder inklusiv en stor del af vigtige bygninger er blevet fjernet fra Akropolis. Dette medvirker til, at der er nogle store huller fra disse perioder, som aldrig kan blive fyldt ud.

Den græske kulturarv i dag

Siden uafhængighedskrigen har grækerne udviklet sig til at være meget beskyttende overfor deres antikke kulturarv, og nu fortolkes hvordan de tidlige udgravninger på Akropolis og skabelsen af den græske nationalidentitet, har haft konsekvenser for hvordan grækerne behandler deres kulturarv i dag.

I 1992 lancerede Coca-Cola en reklame, hvor de havde udskiftet søjlerne på Parthenon med Coca-Cola flasker fig.6. Dette skabte stort påstyr i verden, især i Grækenland. En del af grækerne var meget forargede over reklamen, da de mente at Coca-Cola udnyttede deres antikke arv til et kommercielt formål kun for at tjene penge. Grækerne var især sure over, at i reklamen bliver Parthenon sat op som noget sekundært i forhold til cola flaskerne, for grækerne ville Parthenon altid forekomme at være noget primært aldrig noget sekundært. Ydermere så forstærkede reklamen, det faktum at amerikanerne allerede havde vundet over grækerne i forbindelse med kampen om de Olympiske Lege i 1996, som endte med at blive i Atlanta. For grækerne var de Olympiske lege også en del af deres kulturarv, og de ville gerne have haft muligheden for at afholde legene ved 100 året for de moderne Olympiske lege. Grækerne havde dog allerede selv benyttet deres kendte monumenter og skulpturer i deres egne reklamer, så det var måske også lidt dobbeltmoralisk (Yalouri 2001, 107-115).

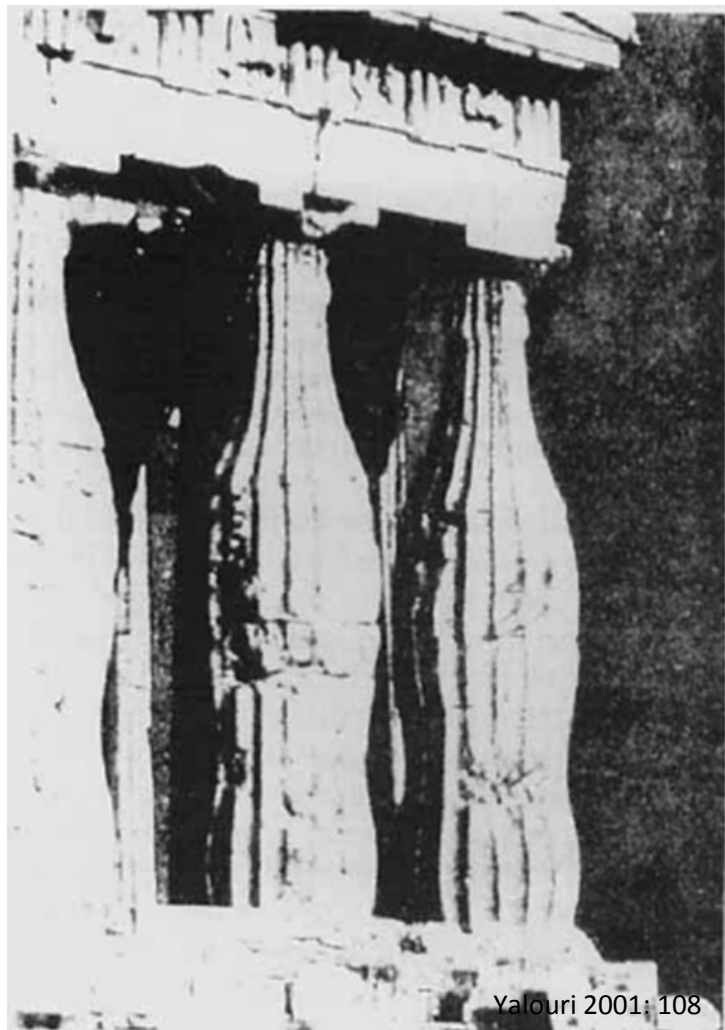

Fig. 6 Coca cola reklame

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Et interview med nogle græske elever viser blandede holdninger omkring Coca-cola reklamen:

"Eleana: What do you think of this advertisement?"

Maria: On one hand, the fact that foreign people put the Parthenon in the advertisement shows that they too consider it as something important, but on the other...

Vassilis: It shows that Coca cola conquered Greece even more!

Anna: I didn't like it, because they are ridiculing the Parthenon, they present it as if it was something very simple.

Eleana: But we, too, use the Parthenon everywhere: if you walk around Plaka you will see 'Hotel Acropolis', 'souvlaki the Parthenon', etc.

Eva: Souvlaki is sacred too!

Andonis: Coca-Cola and Atlanta stole the Olympic Games from us!" (Yalouri 2001, 109 linje 2-13)

Disse elever fremstiller fint de problemstillinger, der er opstået i tidens løb for nutidens grækere. Den første elev Maria føler sig egentlig lidt bæret, som græker, at en anden nation vælger noget fra deres kulturarv til at reklamere med. Det peger meget tilbage imod dengang da grækerne ønskede at blive en del af den vestlige kultur, det er de nu, og selvfølgelig bliver de smigrede af Vestens stadige interesse for deres kultur. Men en af de andre elever, Vassilis, siger meget kort og konkret, at hun føler at Coca-cola, derved amerikanerne og Vesten, har besejret Grækenland via denne reklame, det peger i den grad også tilbage mod nogle af de tidligere begivenheder. Vesten følte meget ejerskab over den græske kulturarv, og hjalp dem derfor væk fra osmannerne, som tyranniserede dem. Men nu med denne colareklame, Elgin skulpturerne som befinder sig i London og et OL, som blev afholdt i Atlanta, har Vesten så besejret for meget af Grækenland? Har de taget patent på for meget af kulturen, det foregik trods alt stadigvæk i Grækenland, og ikke i USA. Det kan godt være, at Vesten hjalp Grækenland væk fra et tyranni, men er de nu bare endt i andet? Det er en meget interessant problemstilling Vassilis' udbrud fremsætter.

Den hawaiianske bevægelse og nationalidentitet

Nu perspektiveres skabelsen af den græske nationalidentitet til skabelsen af den hawaiianske nationalidentitet. For Hawaii vedkommende oplevede de også at blive en del af en større imperialistisk struktur, selvom det var for en væsentlig kortere periode end Grækenland. Efterfølgende en konsolidering og centralisering af magten blev de hawaiianske øer nemlig inkorporeret i Stillehavs sandeltræshandel. Dette ødelagde fuldstændig den hawaiianske økonomi, i stedet for at producere mad, hentede indbyggerne nu

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

træ i bjergene. Og dette førte i sidste ende til en økonomisk krise og en enormt høj sygdomsrate, som selvfølgelig endte med at blive en kæmpe katastrofe for det hawaiianske folk. Samtidig med det steg indflydelsen fra USA også, og de indsatte et monarki på Hawaii. På det her tidspunkt forsøgt det også at gøre Hawaii til en sukkerplantage, da det lykkedes, resulterede det i at man var nødt til at importere massive antal af asiatiske plantagearbejdere til Hawaii, som så igen resulterede i at mange hawaiianere mistede deres stemmeret. Men det førte så til at nogle bosatte amerikanere gjorde oprør, og væltede monarkiet, og startede integrationen af at de hawaiianske øer kunne blive en del af det amerikanske territorium. I perioden fra sidst i det 19. århundrede til engang i 1960'erne var det hawaiianske folk fuldstændig forsvundet fra det kulturelle verdenskort, de havde ingen nationalidentitet, men sidst i 1960'erne begyndte de så småt at komme igen. Hawaiiansk historie i det 19. århundrede var primært skabt af missionstrængende hawaiianere og hvide bosatte, ikke at almene hawaiianere selv. Meget af den hawaiianske kultur og identitet, der igennem de seneste årtier er kommet frem fokuserer meget på at distancere sig fra Vesten og mange nutidige forskere, både antropologer og arkæologer, mener at der måske ikke er nogle hawaiianere mere, fordi deres nationalidentitet er blevet skabt i tiden efter 1960'erne) Friedman 1994, 123-125). I en sammenligning kan man sige at fysisk ligger disse to lande måske meget langt fra hinanden, og umiddelbart er det måske svært lige at se, hvordan de kan sammenlignes. Men de to folk har faktisk rigtig meget tilfælles og det er meget interessant at sammenligne de to nationer. Hos grækerne var det den græske elite, som arbejdede sig mere og mere hen ad mod Vesten, de ville så utroligt gerne optages i den europæiske familie af nationer og ønskede at adskille sig fra osmannerne. Hvor det nærmest er det modsatte, der foregik på Hawaii, den hawaiianske bevægelse ønskede at frigøre sig selv fra Vesten og forme deres egen identitet og kultur. Der er tale om to vidt forskellige måder at skabe national identitet på, men som dog begge grunder i at begge nationer på tidspunkter har været kontrolleret af større strukturer. For neo-hellenernes vedkommende, skulle de se det hos andre, de skulle opleve andres fascination af deres fortid, før de selv kunne, hvor det på Hawaii handlede om at se indad. De to måder kan sammenlignes med spejle, hvor man kigger tilbage i det ene og frem i det andet. Man kan sige for grækernes vedkommende blev deres fortid skabt af udefra kommende personer, og det har de så i dag skabt deres nationale identitet ud fra. Hvor hos hawaiianerne er der også tale om en fortid skabt af udefra kommende, men som så er blevet fornægtet, og den nationale identitet de har i dag, skabt af dem selv, bruger de til at se tilbage med og skabe en fortid, som dog aldrig har været.

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Konklusion

Klassicismen og romantismen, som opblomstrede i Europa, påvirkede grækerne i skabelsen af deres nationalidentitet, da det var deres antikke forfædre fra det 5. århundrede, som disse to stilarter tog udgangspunkt i. Europa opdannede grækerne til at gøre oprør mod det tyrkiske styre og finde tilbage til deres antikke rødder. Dette førte til at der opstod borgerkrig i 1821. Denne krig varede til 1830, da grækerne med de europæiske stormagter i ryggen vandt over tyrkerne. Efter krigen besluttede de europæiske stormagter at indsætte Kong Otto af Bayern, som konge af Grækenland, men han blev senere hen myrdet i 1862. Efter uafhængighedskrigen var slut påbegyndte den græske stat et kæmpe nedrivnings- og restaureringsprojekt på Akropolis. Dette medførte, at alt der var bygget efter det 5. århundrede f.v.t. blev revet ned. Ud over det restaurerede de også en del af de antikke bygninger f.eks. Parthenon, men disse restaurationer skadede mere end de gavned, bygningerne blev sat forkert op og en del sten blev ødelagt. Alt dette har fået konsekvenser senere hen. I tidens løb har en del tilreisende været forbi Athens Akropolis. Cyriacus af Ancona kom forbi Akropolis i 1400 tallet og tegnede en tegning af Parthenon, ligeledes gjorde Jacob Spon i 1600 samt Stuart og Revett i 1700 tallet. Der var dog stor forskel på disse tre tegninger. Cyriacus' var tydeligt inspireret af renæssancen, Spons tegning var lidt mere klassicistisk. Hvor at Stuart og Revetts tegning viste Parthenon, som det faktisk så ud på det tidspunkt, og denne tegning viste hele verdenen hvordan Akropolis i virkeligheden så ud, og den hjalp med til at skabe oprøret, borgerkrigen og nedrivningen af Akropolis. Da grækerne påbegyndte nedrivningsarbejdet på Akropolis, tænkte de formentlig ikke på, hvilke konsekvenser det ville få senere hen. Undervejs i deres nedrivningsprojekt var der en del protester både fra grækere og folk fra de europæiske stormagter. Især da de rev det frankiske tårn ned var der meget højlydte protester, da dette tårn var meget kendt og blevet landmarkør, men det stoppede ikke grækerne. Denne bygning samt mange andre bygninger er fuldstændig forsvundet i dag, hvilket har medført at en masse arkæologisk og historisk materiale er forsvundet, og derved er der hele perioder, der er forsvundet fra Akropolis. En Coca-Cola reklame fra 1992, som fremviser cola flasker som Parthenons søjler, førte til en del diskussion i Grækenland, hvorvidt andre nationer må bruge deres kulturarv som reklameobjekter. Tagende udgangspunkt i et interview med nogle græske elever, viser de forskellige holdninger sig, nogle er stolte af at andre nationer har en interesse i den græske kulturarv, mens andre føler, at de bare yderligere er blevet besejret og udnyttet af Vesten. På Hawaii oplevede befolkningen endelig at få muligheden for at skabe deres egen nationalidentitet i løbet af 1960'erne. Det var meget sent at opnå sådan en mulighed, og det gjorde at deres nuværende nationalidentitet peger bagud mod den fortid, som aldrig var, modsat grækerne hvis storslåede antikke fortid peger fremad mod de nuværende grækeres identitet.

UAFHÆNGIGHEDSKRIG OG NATIONALIDENTITET AF HÅKONSSON & PEDERSEN

Litteraturliste

Beard, Mary, *The Parthenon*, London, 2004.

Bodnar, Edward, *Cyriacus of Ancona and Athens*, Vol. XLIII, Bruxelles-Berchem, 1960.

Friedman, Jonathan, *Cultural identity and global process*, London, 1994.

Hurwit, Jeffrey, *The Athenian Acropolis*, USA, 1999.

Koliopoulos, John og Veremis, Thanos, *Modern Greece, a history since 1821*, Oxford, 2010.

McGrew, William, *Land and Revolution in Modern Greece, 1800-1881*, USA, 1985.

McNeal, Richard A., Archaeology and the destruction of the later Athenian acropolis, *Antiquity*, bind 65, hæfte 246, s 49-63, 1991.

Travlos, John, Athens after the liberation. Planning the New City and Exploring the Old, *Hesp.*, Vol. 50, s 391-407, 1981.

Yalouri, Eleana, *The Acropolis, Global Fame, Local Claim*, Oxford, 2001.